

Marta KOLÁŘOVÁ

V SOULADU S PŘÍRODOU. POLITIKA ŽIVOTNÍHO STYLU, UDRŽITELNOST A SOBĚSTAČNOST

Praha: Karolinum, 2021

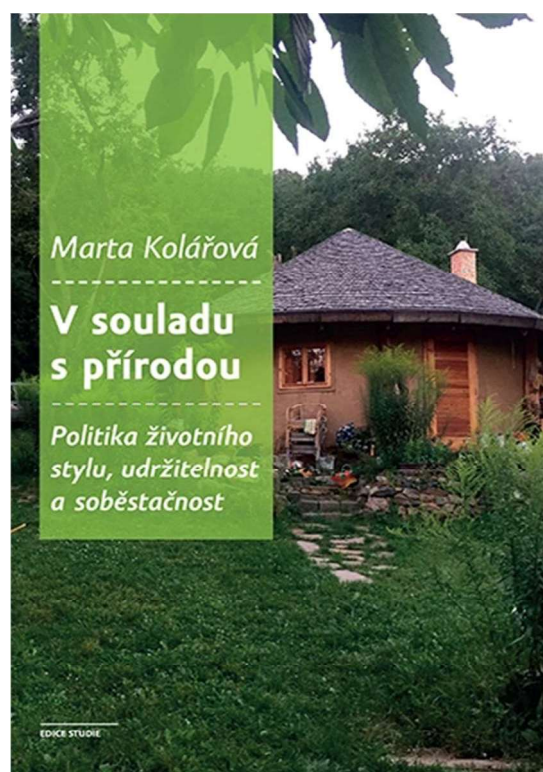
V edícii Studie vydavateľstva Karolinum Univerzity Karlovy vyšla publikácia, vychádzajúca z kvalitatívneho výskumného prístupu autorky Marty Kolářovej. V dizajne zakotvenej teórie sa venuje analýze sféry medzi oblasťami environmentálnych sociálnych hnutí a problematikou udržateľných životných štýlov v Čechách. Cieľom teoreticky i výskumne ucelenej publikácie bolo upozorniť na nepreskúmanú oblasť medzi individuálnou a kolektívnou akciou (sociálnou aktivitou); medzi osobnou a spoločenskou zmenou; medzi spotrebou a aktivizmom v sociálnych hnutiach; medzi súkromnou a verejnou aktivitou.

Z hľadiska sociálnej práce sa autorka dotýka tematiky environmentálnej sociálnej práce cez prizmu kontextu ľudských práv v podmienkach života, ktoré sociálne environmentálne a permakultúrne hnutia v stredoeurópskych krajinách tematicky rozvíjali slobodne až od začiatku 90. tých rokov 20. storočia. Analýza dát ukázala, že životný štýl nemožno vidieť iba ako voľbu jednotlivca, ale je utváraný sociálne, ďalej na mezo úrovni a celospoločensky.

V prvej kapitole „*Buď sám tou změnou: Politika životního stylu a politický konzumerismus*“, rieši politiku životného štýlu a politický konzumerizmus v dvoch líniách. Prvou sú konkrétne prostriedky aké má jednotlivec aj komunita k dispozícii pre zúčastnení sa na tvorbe spoločenskej voľby a kreovania society. Druhá línia je pohľad na prerozdelenie finančných zdrojov a zo sociologického hľadiska prerozdelenia moci v prístupe etickej spotreby. Táto časť obsahuje odbornú kritiku politického konzumerizmu.

V druhej kapitole „*Do souladu s přírodou: environmentální politika životního stylu*“

v kolektivní formě“ nahliada na možnosti sociálnej zmeny v kontexte aktuálnej spoločensko-politickej situácie, kedy potrebujeme zabezpečiť spravodlivý prístup k prírodným, sociálnym, ekonomickým zdrojom.

V prvej podkapitole hovorí o kolektívnych aktivitách v oblasti spotreby a životného štýlu, ktoré bolo v českej spoločnosti zastúpené hnutím Transition. Kolářová pomenúva aj dôvody, ktoré podmienili neúspešné etablovanie daného hnutia v našom regióne v kontraste k zahraničiu. V druhej podkapitole je ukázané hnutie za udržateľnú spotrebu v Česku ako napríklad návrat k pôde a k zdravým potravinám. Tretia podkapitola je prezentáciou kritického zhodnotenia možností a výziev eko bio subkultúry s jej sociálnymi obmedzeniami.

Tretia kapitola „*V souladu s přírodou: environmentální politika životního stylu v individuální rovine*“ obsahuje štyri vyrovnané podkapitoly prepájajúce teoretické poznatky z oblasti globalizácie, lokálneho environmentu, udržateľnosti a politickej angažovanosti v zmysle prerozdeľovania prírodných zdrojov a ľudského kapitálu. V podkapitole *zelený konzumerizmus, udržateľný životný štýl a spotreba* prezentuje teoretické koncepty, ktoré naplňajú politiku životného štýlu v individuálnej rovine, vychádzajúc však zo socio-politických a socio-filozofických konceptov, pričom autorka pracuje s rôznorodou variétou domácej i zahraničnej literatúry (odbornej i popularizačnej).

V podkapitole *žiť ohľaduplne k prírode: udržateľnosť v každodennosti* dáva takpovediac manuál pre človeka, v ktorých všetkých oblastiach môže pomocou malých zmien zvýšiť kvalitu svojej existencie.

Kritické zhodnotenie prelínania udržateľnej spotreby, a praktík DIY (do it yourself) ukazuje v podkapitole *nezávisle tvoriť: jak se prolína udržateľnosť se soběstačností*. Zároveň postuluje charakteristiku rôznorodosti prejavov skupín sociálneho hnutia sebestačnosti a z neho vychádzajúceho hnutia DIY podľa geopolitického priestoru. Z hľadiska sociálnej práce tak vzniká potreba aktualizacej diagnostiky skupín danej subkultúry.

Podkapitolou *žiť blíž přírodě: soběstačnost na venkově* sa nesú prezentuje vývoj prístupu 'cesta z mesta', ktorá sa ale pre mnohých sympatizantov hnutia tranzície paradoxne ukazuje ako neudržateľná v zmysle širších sociálnych potrieb jednotlivcov, ro-

dín i komunít. V texte nájdeme bližšie špecifikácie, nahliadame však na posun od sebestačnosti (self-sufficiency) členov spoločnosti ku spoliehaniu sa na seba a komunity (self-reliance). Autorka hovorí o odolných, svojpomocných komunitách, čo môže byť inšpiráciou v prieniku so sociálnou prácou so skupinami a komunitou.

Ako prínos (okrem unikátneho kvalitatívneho výskumu) možno vyzdvihnúť autorkin prístup k fenoménu sebestačnosti a hnutiam, ktoré ho propagujú. So vzácnou mierou odborného odstupu poukazuje ako na zmysluplnosť, tak aj na jednotlivé riziká a obmedzenia sebestačnosti v rámci celospoločenských súvislostí a preto považujeme jej prácu za prínosnú pre sociálnych pracovníkov pracujúcich s členmi popisovanej subkultúry.

Recenzovaná práca je sociologickou analýzou o vývoji a o charaktere subkultúry hnutia za udržateľnú spoločnosť. Pričom postuluje, že individuálna zmena má zmysel a povedie k žiadúcej zmene spoločnosti. Z hľadiska oblastí sociálnej spravodlivosti, kde zaradujeme aj klimatickú zmenu, životné prostredie je publikácia informatívne a formatívne inšpiratívna.

Mgr. Tina KATUŠČÁKOVÁ, PhD.

Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta

Prešovská univerzita v Prešove